

(poglavito tematskih) koje će se od tada pa sve do danas primjenjivati u radu svih državnih službi.

Kosovo u "Drugom svjetskom ratu" (113-116) predočeno je zemljovidom njegove podjele na okupacijske zone 1941. godine (njemačka, talijanska i bugarska zona), a "Pokrajina Kosovo u socijalističkoj Jugoslaviji" (117-120) zemljovidom autonomne Kosovsko-metohijske oblasti iz 1963. godine te etnografskom kartom Kosova prema posljednjem objavljenom popisu stanovništva iz 1981. godine. Naposljetku, u završnoj cjelini ("Kosovo danas", 121-123) govori se o političkim i vojnim zbivanjima na Kosovu od 1991. godine, s naglaskom na međunarodnoj intervenciji NATO-a i na aktualnom stanju podjele Kosova na pet mirovnih zona. Zaključuje se da u ovom trenutku (prva polovina 2006. godine) problem Kosova i dalje nije riješen te da "gospodarski i socijalni problemi, neizgrađene institucije, nerazvijeno civilno društvo te problemi zaštite ljudskih, posebno manjinskih prava, stoje na putu stabilizacije Kosova i mirnog suživota njegovih stanovnika" (122).

Na kraju knjige nalazi se podroban sažetak na engleskom jeziku (124-141), popis korištenih kartografskih izvora (143-145), bibliografija (146-150), kazalo mjesta i zemljopisnih pojmova (151-156), kazalo osobnih imena (157-158) te bilješka o autorici (159).

Kartografski spomenici na kojima se tijekom više stoljeća bilježi ime Kosova, kao i imena kosovskih naselja, nepobitno su posvjedočenje njegove opstojnosti i povijesnoga kontinuiteta. Objavljivanjem i interpretacijom odabranih kartografskih izvora autorica je, kako i sama naglašava, željela "unaprijediti dosadašnje spoznaje o historijsko-geografskom razvoju kosovskog prostora te potaknuti sagledavanje mogućnosti njegova budućeg razvoja u europskom kontekstu" (7). Ujedno, tim je izdanjem historiografija (posebice povijesna kartografija) koja se bavi područjem Balkana dobila zanimljivo i korisno djelo koje će – vjerovati je – imati najviše odjeka i značenja za zemlju o kojoj i govori.

Lovorka Čoralčić

Boris Olujić, *Povijest Japoda. Pristup*, Srednja Europa, Zagreb 2007., 293 str.

U izdanju Srednje Europe izašao je rad Borisa Olujića, rezultat višegodišnjeg truda, terenskog istraživanja i stručnog rada. Rad je sinteza povijesti Japoda, jako bitna karika u istraživanju etničkih zajednica koje su u prapovijesti i antici nastanjivale naše prostore. Autor u radu Japode naziva narodom, no ne gleda na taj pojam kao na statičnu strukturu već prikazuje kretanje kroz društvene procese i transformacije. Promatra ih kao zasebnu etničku cjelinu, ne isključujući srodnost sa susjednim narodima, no pitanje pripadnosti ilirskoj skupini ostavlja otvorenim. Tim je radom dao veliki prilog proučavanju etničkog identiteta, što i nije bilo često u hrvatskoj historiografiji. Uza stručnost i sistematičnost autora, znanstvenoj vrijednosti rada pridodaju i recenzentice prof. dr. Bruna Kuntić-Makvić i prof. dr. Nives Majnarić-Pandžić, koje su pridonijele i prilogima u knjizi pod nazivom *Prilog 1: Pokretni nalazi i važnija nalazišta japodske kulture željeznog doba* (223-231) i *Prilog 2: Izbor iz antičkih literarnih vrela* (231-237). Na kraju knjige je popis *Kratica* (237-241), *Bibliografija* (241-281) kroz koju zainteresirani mogu dalje proširiti svoje znanje, *Kazalo geografskih pojmova* (281-293) te *Kazalo imena* (293). U knjizi se također mogu pronaći interesantne slike te zemljopisne karte.

Na početku knjige nalaze se poglavlja *Zahvale* (7-9), *Teorijske postavke istraživanja etničkih zajednica starog Ilirika* (9-27) i *Japodi u povijesnim znanostima* (27-41). Autor navodi znanstvenike koji su se bavili problematikom istraživanja etničkih zajednica na području Hrvatske, ali i bivše Jugoslavije, te se bavi problematikom pojmova «pleme» i «narod». Daje uvid u materijalnu kulturu i naglašava njezinu važnost; jednako tako spominje japodski jezik i antičke izvore koji ga navode. Donosi i pregled te tematike u hrvatskoj historiografiji.

Zatim slijede poglavlja *Pitanje etnogeneze Japoda* (41-51), *Japodska kuturna grupa željeznog doba* (51-63), te *Provi spomen Japoda u antičkim literarnim vrelima* (63-71). Autor stavlja sam početak osnova za japodski narod u razdoblje od XII. do VIII. st. prije Krista, te smatra da postoji neporeciv kontinuitet naselja, materijalne kulture, organizacije prostora i pogrebnih običaja sve do rimskog osvajanja 35. godine prije Krista. Jednako tako autor daje kratak pregled najvažnijih nalaza i nalazišta materijalne kulture Japoda od kasnoga brončanog doba do vremena njihova dolaska pod rimsku vlast. U iscrpnom prikazu antičkih izvora za povijest Japoda navodi i najstariji spomen Japoda, sačuvan u djelu Stjepana Bizantinca, grčkoga geografa i gramatičara iz VI. st. poslije Krista.

U poglavljima *Sukobi s Rimljanima zabilježeni u literarnim vrelima* (71-103) i *Japodski prostor* (103-177) autor govori o Oktavijanovu pohodu protiv Japoda i padu Metula te o japodskom teritoriju prije rimskog osvajanja i njegovu spomenu u antičkim literarnim vrelima. Donosi i vrijedne informacije vezane za geomorfološke, vegetacijske i klimatske karakteristike japodskoga teritorija, prikazuje njihova naselja te opisuje pogrebne običaje.

Vrlo interesantne podatke donosi poglavlje pod nazivom *Japodi: Iliri, Kelti ili ...?* (177-187). Mnogi su stariji pisci prihvaćali mišljenje o kulturnom i etničkom miješanju Japoda i Kelta, kao na primjer Strabon. Autor ne vidi veliki kulturni zaokret od prethodnih tradicija, tako da to pitanje ostavlja otvorenim, uz pretpostavku doseljavanja manjih skupina, eventualno otimanje ili kupovanje žena, dolazak zarobljenika, itd.

Poglavljia *Dolazi li civilizacija s mora? O utjecajima iz jadranskog (sredozemnog) svijeta* (187-195), *Japodi nakon Oktavijanova pohoda* (195-213) i *Zaključna razmatranja* (213-223) donose i zaključnu riječ o budućim tokovima istraživanja Japoda, kao i otvorenim pitanjima koja se tek trebaju istražiti. Bogata kultura koja je podrazumijevala i stočarstvo, zemljoradnju, metalurgiju te obilnu izradu predmeta za svakodnevnu upotrebu polako isključuje sliku koju je Strabon dao o siromaštvu Japoda.

Vanja Skeledžija

Emil Heršak, *Drevne seobe: prapovijest i stari vijek*, Školska knjiga, Zagreb 2005., 548 str.

U izdanju Školske knjige izašla je 2005. godine knjiga pod nazivom *Drevne seobe*, autora Emila Heršaka, rad koji obrađuje temu migracija protežući se vremenski od prapovijesnog doba do antičkih društava. Knjiga ima 548 stranica, a tekst je popraćen slikama i brojnim kartama, crno-bijelima i u boji. Na kraju sadržava opširan popis literature (419-461) koji nudi širok spektar informacija istraživačima i ostalim zainteresiranim za tu tematiku. Potom slijedi jednako tako iscrpno kazalo koje uvelike pomaže u snalaženju i pronalaženju potrebnih pojmova (463-548).

